

Het leerproces

G.J. Kemper

advocaat te Amsterdam

Germ Kemper schetst de morele uitgroei van een beginneling tot een advocaat 'die wel eens voor de Raad van Toezicht was gepolst en die door jongere kantoor-genoten werd geraadpleegd als er ruzie dreigde over wat zij "een ethisch probleem" noemden.'

Hij vertelde hem wel eens aan cliënten: 'In paniek komt een man bij een advocaat binnenhollen. Morgen moet hij bij de rechter verschijnen en hij weet al wat hem boven het hoofd hangt. Zijn doodsvijand heeft drie getuigen onder ede laten verklaren dat hij aan hem honderdduizend gulden heeft uitgeleend. Meined van de bovenste plank natuurlijk, maar de rechter zou geen keus hebben en terugbetaling bevelen. De advocaat bood een kopje koffie aan en zei dat de zaak de volgende dag naar behoren geregeld zou zijn. En inderdaad, daags daarop meldden zich drie nieuwe getuigen bij de rechtbank, die onder ede verklaarden dat zij er met de neus bovenop hadden gestaan toen de debiteur zijn lening afloste.'

Zwitserland

Hulde aan het juridisch vernuft, maar toch... Als het recht, opgevat als het bereiken van een rechtvaardige uitkomst van een proces, tot stand komt door ongeoorloofde middelen? 'Waar zijn we dan helemaal mee bezig?' zou zijn zoon vragen, die nog niet geboren was toen het verhaal de eerste keer tijdens zijn praktijkvoering door zijn hoofd spookte maar die inmiddels als rechtenstudent, dankzij iets wat projectonderwijs heette, een overzichtelijke en onbeholpen geformuleerde kijk op het recht aan het verwerven was.

Hij zag die eerste keer weer voor zich, vijftientig jaar geleden. Tegenover hem een strakgespannen importeur van verfwaren die, bij het beschrijven van de vermogensbestanddelen waar zijn vrouw bij de aanstaande boedelscheiding ongetwijfeld haar grijpgrage handen naar zou uitstrekken, opeens begon over retourcommissies en een rekening in Zwitserland, waar de opbrengsten waren gestald.

'Mijn vrouw weet dat nog niet...' maar voor de ongelukkige had kunnen uitspreken had hij meteen zelf geroepen: 'Ik heb u niet gehoord!'. Vermoedelijk overgehouden aan een Amerikaanse film, bedacht hij achteraf, net als de indringende blik die hij tegelijkertijd op zijn cliënt had losgelaten. 'Maar ik moet mijn advocaat toch alles vertellen?' had zijn cliënt nog even gesputterd en dat was het dan.

Slapeloze nacht

Wiarda's thema was hem kort daarop weer komen lastigvallen. Hij had een oudere advocaat een toezegging gedaan, na overleg met iemand van de juridische afdeling van zijn cliënt. De toezegging deed daags daarop een hoger geplaatste employé in woede ontsteken. Hij had ervoor gekozen zijn prille reputatie te vergooien door in een lang en tranentrekkend telefoongesprek de advocaat uit te leggen dat zijn

Voor de ongelukkige had kunnen uitspreken had hij meteen zelf geroepen: "Ik heb u niet gehoord!"

Het was een wat belegen advocatengrap die bij de cliënten die hij de afgelopen vijftientig jaar erop had getraakteerd, over het algemeen tot een schaaapachtige grijns leidde. Hij kwam van Wiarda, een jaar of dertig geleden een inspirerende hoogleraar in Groningen, die in volle ernst de anekdote aan promovendi had proberen te slijten als thema voor een proefschrift. Eerbied voor de bron maakte dat hij er ook zelf liever een brede betekenis aan toekende.

Illustraties: Floris Tilanus

toezegging alleen nog maar een poging was geweest om schikkingsmogelijkheden te inventariseren. De slapeloze nacht die daarop was gevolgd, was eigenlijk heel leerzaam geweest.

goeding wilde hebben van zijn vorige advocaat. Die had een na veel strijd verkregen echtscheidingsvonnis in de la laten liggen in plaats van dat binnen zes maanden of een jaar na de akte van berusting, de

dat Menno Simonsz zich niet in deze koets bevindt'.

Zo had hij geleerd om, aan de telefoon met verontwaardigde cliënten, te zeggen dat het toegezegde concept 'in de steigers' stond in plaats van gedetailleerde onjuistheden over de tastbaarheid van het stuk ten beste te geven, en 'Daarvan blijkt mij niets uit het dossier', als een rechter hem vroeg of het waar was dat zijn met ontslag bedreigde cliënt inmiddels een andere baan had.

Authentieke akten vervalsen is voor een advocaat een doodzonde, maar wie was er in 's hemelsnaam benadeeld?

Kort daarna had hij in een gesprek met een houthandelaar wiens voorraad in de surséance van een grote afnemer verzeild was geraakt, zich laten ontvallen dat het zo jammer was dat er geen eigendomsvoorbehoud was gemaakt. Daags daarop was hem een daarop gerichte akte aangereikt, met de handtekening van de sursiet en een veilige datum, iets van een jaar eerder. Zo was het ook altijd besproken, verzekerde de houthandelaar. Waarom dat document niet eerder was opgedoken? Ja, zo gaan die dingen. De zaak kon gemakkelijk door een bevriende advocaat worden overgenomen, in de stand waar zij zich in bevond, en hij kon zich alleen niet meer herinneren of hij voor zijn eigen adviezen nu wel of géén declaratie had verstuurd.

Menniste leugen

Kon je nog betwijfelen, bij dit soort voorvallen, of aan het criterium was voldaan dat deze malversaties uiteindelijk voor een rechtvaardige uitkomst zorgden, daar was geen twijfel over in een geval waarbij hij zijdelings betrokken was geraakt. Hij werd geraadpleegd door een man die schadever-

termijn wist hij niet meer, bij de burgerlijke stand te laten inschrijven. Je zou opnieuw moeten procederen of je zou de datum van het vonnis moeten vervalsen en dat laatste was zonder twijfel de meest efficiënte oplossing. Er kwam alleen een ambtenaar van de burgerlijke stand tussen, die zich erover verbaasde dat de Utrechtse rechtbank kennelijk op maandag rolzittingen was gaan houden en de telefoon had gepakt. Zeker, authentieke akten vervalsen is voor een advocaat een doodzonde, maar wie was er in 's hemelsnaam benadeeld?

Sindsdien had hij zichzelf weten te beperken tot de menniste leugen, ooit tijdens zijn studie opgediept uit de Asser-serie. Sterker nog, het was zowat het enige dat hij aan die tijd had overgehouden. De kerkhervormer Menno Simonsz zit in een postkoets, die wordt aangehouden door Spanjaarden die naar hem op zoek zijn. 'Nee! Nee!' roepen de nadere passagiers angstig als op dreigende toon wordt gevraagd of Simonsz zich onder hen bevindt. Daarop buigt Simonsz, wiens geloof hem verbiedt onwaarheid te spreken, zich door een raampje naar buiten: 'Men zegt

Onverwacht geding

En zo was hij geworden die hij nu was, een advocaat die wel eens voor de Raad van Toezicht was gepolst, die door de rechtbank met regelmaat als bindend adviseur werd voorgesteld, en die door jongere kantoorgenoten werd geraadpleegd als er ruzie met cliënten of andere advocaten dreigde over wat zij 'een ethisch probleem' noemden. Een beminnelijke rots in de branding, die de knoop van Wiarda al lang geleden had doorgehakt, ten nadele soms van het eindresultaat maar ten faveure van de behoorlijke beroepsuitoefening.

Het beeld stemde hem zo tevreden dat hij de telefoon pakte, zijn vrouw liet weten dat zij iemand anders voor het concert moest zoeken, omdat er onverwacht voor een kort geding de volgende morgen een pleitnota in elkaar diende te worden gezet, en zijn vriendin dat er nodig even moest worden bijgepraat.

'Everybody happy? Gaaf toch!', zou zijn zoon zeggen.

